רבי מאיר בעל הנס

נסים און מערקווירדיגע קלוגע מעשיות פון דעם חכם
רבי מאיר, דער לעזער וועט זעהען וויא ריכטיג דיא
וועלט זאגט: וואו תורה דארטען איז חכמה.
בעארבייטעט פון היילגע ספרים

פון יהושע מזח.

ווילנא

שנת תרס"ב לפ"ק

РАББИ МЕЙЕРЪ БААЛЪ ГАНЕСЪ.

т. е. равви Мейеръ чудотворецъ.

Разсказъ О. Мейзаха.

Соб. изд. Л. Л. Маца.

158

ВИЛЬНА.
Типографія Л. Л. Мада, Завальная 30. 1914 г.

א

פון וואנען רבי מאיר שטאמט, ווער זיינע עלטערן זיינען געוועזן ווייסט מען ניט, מען זאגט אז ער קומט ארויס פון דיא אוראייניקליך פון גירון קיסר וואס האט פארלאזען זיינע געטצענ-בילדער, ער איז געוועזן אחיידע אונ אין דיא צייט פון חורבן בית שני איז ער געווארען איוד.

רבי מאיר'ס עלטערען האבען געוואוהנט אין קליין אזיע, וויא זיינען געוועזן גרויסע ארעמע לייט, פון דעסט וועגין האבען זייא איהם געלאזט לערנען תורה אונ חכמה, אונ רבי מאיר האט געהאט גרויסע פייאינקייטען צום לערנען, ער האט איבער געשטיגען אין לערנען אלע זיינע חברים, ווער עס האט איהם איין מאל גיזעהען אונ גירעדט מיט איהם, האט ער איהם באלד ליב געהאט, ווייל ער איז געווען הויך געוואקסען אונ זיין גרויסע חכמה האט געשיינט אויף זיין געזיכט, דער צו האט ער געהאט פיל מעלות אונ גוטע זיטען, ער האט פיינד געהאט אלע קינדערשע פערגעניגען, ער האט נור ליב געהאט צו לערנען תורה אונ חכמה, ער האט בעקומען אגוטען נאמען, אלע האבען איהם גערופען דער וואונדער קינד, אלע האבען זיך געוואונשען צוא האבען אזעלכע קינדער וויא ער איז.

אז רבי מאיר איז עלטער געווארען איז ער געגאנגען אין ארץ ישראל כדי ער זאל קענען לערנען אין דער בעריהמטע גרויסע ישיבה פון רבי עקיבא,

אין אקורצע צייט איז ער אין דער ישיבה גיווארען דער בעסטער תלמיד, זיין רבי האט איהם זייער ליב געהאט, אונ האט איהם גיגעבען דעם טיטול רבי מאיר.

רבי מאיר האט זיך פערגעוועקט פון זיין שרייבען די הייליגע (ר"מ בעל הנס)
ספרים

סְפָרִים, עֶר פְלֶענְט אַלײן בּאָבּען טִינְט, אִין דִיא טִינְט פְלֶענְט עֶר אַרַײנְלײגען שְׁװעבּעל צַאלְק, זײנען דיא בּוּכְשְׁטאבּען גֶעװעזען קְלָאהר אוּנ גְלאַנְצִינ.

ב.

רבי מאיר האט גֶעהײַראט מִיט רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיוֹן׳ס טָכְטָער, איהר נָאמֶען אִיז גֶעװעזֶן בְּרוּרְיָה, זיא אִיז גֶעװעזֶן אַגְרױסֶע חַכָמָה, לֶערְנֶען הָאט זיא גֶעקאנְט װיא אײנֶער פוּן דִיא חֲכָמִים, זיא האט גֶעהאט אַגוּטֶען בֶּערוּף.

רבי מאיר אִיז גֶעװעזען אַגְרױסֶער בַּעַל בִּטָחוֹן אוּנ דֶער צװא אַגְרױסֶער בַּעַל צְדָקָה, עֶר פְלֶענְט פַארְדִינֶען דְרײא שְׁקָלִים (אַזַא פַארְצַײטִינֶע מַטְבֵּעַ) אַװאָך, פְלֶענְט עֶר דֶער פוּן אַײן שֶׁקֶל אוּיס גֶעבֶּען אוֹיף שְׁפַּײז פַאר זִיךְ אוּנ פַאר זײן פַאמִילְיֶע, אַײן שֶׁקֶל אוֹיף קְלײדֶער אוּנ דֶעם דְרִיטֶען שֶׁקֶל פְלֶענְט עֶר צוּ טְהַײלֶען דִיא אָרֶעמֶע תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, אוּנ אַזוֹי הָאט עֶר אַלֶע מָאהל גֶעטָאהן.

זײן רבי הָאט אִיהם אַזוֹי שְׁטַארְק גֶישֶׁעצְט אוּנ גֶעעֶהרְט אַז עֶר פְלֶענְט זָאגֶען זײנֶע תַּלְמִידִים דָאס זײא זָאלֶען זִיךְ לֶערְנֶען פוּן רבי מאיר׳ן צװא גְלױבֶּען אִין גָאטְט, רַבִּי עֲקִיבָא הָאט זײנֶע תַּלְמִידִים עֶרְצײלְט אַזַא מַעֲשֶׂה: אַמָאל בִּין אִיךְ גֶעגַאנְגֶען אוֹיף אַײן שִׁיף, מִיר זײנֶען אַרײן װײט אִין יַם הָאבּ אִיךְ דֶער זֶעהֶען װיא אַקְלײנֶע שִׁיפֶעל אִיז צוּבְּרָאכֶען גֶיװָארֶען אוֹיף דֶעם שְׁטוּרֶעמְדִיגֶען יַם, אִיךְ הָאבּ זײעֶר גֶעטְרױעֶרְט װײל אִיךְ הָאבּ גֶעװאוּסְט דָאס אִין יֶענֶע שִׁיפְּעֶל אִיז גֶיװֶען מַײן תַּלְמִיד רבי מאיר, נָאכְדֶעם אַז אִיךְ בִּין גֶעקוּמֶען אַהײם, בִּין אִיךְ אַװעק גֶעגַאנְגֶען אִין בֵּית הַמִדְרָשׁ, אִיךְ זֶעה דָאס רבי מאיר אִיז דָא, אִיךְ הָאבּ מִיךְ זײעֶר עֶרְפְרַײט מִיט אִיהם אוּנ אִיךְ הָאבּ אִיהם גֶעפְרֶעגְט: זָאג מִיר מַײן קִינְד װֶער הָאט דִיךְ גֶערֶעטֶעט פוּן טױט? עֶר הָאט מִיר גַאנְץ רוּהִיג גֶעעֶנְטְפֶערְט. גְלַײךְ װיא מַײן

(ר״מ בעל הנס) שיפ. על

שיפפעל איז צו בראכען געווארען, האב איך מיך איבער גינעכטן אין נאטטעס הענד, דער שטורעם איז געוועזן זייער גרויס, דיא וועלען האבען מיך געווארפען הין און הער, פון איין וועל צו דיא אנדערע, ביז זייא האבען מיך ארויס געווארפען צום ברעג ים, האב איך איהם געפרעגט: זאג מיר מיין קינד וואס פאר אמצנה האסט דוא געטאהן וואס דוא ביסט ניצעטעט געווארען פון טויט — האט ער מיר געענטפערט; אז איך בין געקומען אין שיפפעל האב איך געטראפען דארטען איין ארעמאן, ער האט בייא מיר גיבעטען ברויט, האב איך איהם אבגעגעבען מיינע שפייז וואס איך האב מיט גענומען אויף מיין רייזע, האט דער ארעמאן געזאגט צו מיר; אט אזוי וויא דוא האסט מיך ניצעטעט פון טויט, אזוי זאלסט דוא ניצעטעט ווערען אין איין אונגליק פון טויט.

נור ניט אלע מאל פלעגט רבי מאיר אין איין אונגליק זיך פארלאזען אויף איין נס, וואו ער האט געקאנט, האט ער זיך ניצעטעט דורך זיין חכמה, וויא מיר וועלען ווייטער ערצייהלען;

ג.

רבי מאיר איז אמאל געגאנגען אויף דעם וועג ער איז געריטען אויף איין עזעל, ער איז געקומען בייא אקרעטשמע וואס איז געשטאנען ניט ווייט פון אגרויסען געדיכטען וואלד, דיא זונן איז אונטער געגאנגען עס איז געווארען פינסטער בעת רבי מאיר איז געקומען בייא דער קרעטשמע, איז ער דארטען אין קרעטשמע געבליבען נעכטיגען, דאס ערשטע ער זאל זיך קענען אויסרוהען פון זיין וועג, און דאס צווייטע וויל אין יענער צייט פלעגט מען מורא האבען צוא גיין אליין בייא נאכט אויף דעם וועג צו ליב גזלנים און חיות רעות.

אין יענע קרעטשמע, וואו רבי מאיר איז געבליבען

נעכטיגען, האט געוואהנט אגזלן, ארויבער, אמערדער, וועלכער פון דיא רייזענדע פלעגט קומען דארט נעכטיגען, פלעגט דער קרעטשמער טייטען דעם אורח אויף דעם אופן, ער פלעגט דעם רייזענדען אין מיטען נאכט אויף וועקען פון זיין שלאף אונ ער פלעגט צו איהם אזוי זאגען: גענוג דיר שלאפען, שטייא אויף דוא האסט נאך אווייטע וועג צו גיין ביז דיין ארט וואו דוא ברויכסט דארטען צו קומען, איך וועל דיר טאהן דיא טובה ווייזען דיא וועג וואו דוא זאלסט גיין אונ ניט בלאנדזען.

דער רייזענדער פלעגט אויפשטיין אונ דער קרעטשמער האט איהם בעגלייט, ער פלעגט איהם אוועק פיהרען טיף אין וואלד אריין, דארטען זיינען געוועזען אגאנצע חברה גזלנים, דער קרעטשמער האט דעם אונגליקליכען רייזענדען איבער גיגעבען צו די גזלנים אין זייערע הענד אונ יענע פלעגען איהם הארגענען אונ צו נעהמען אלעס וואס ער האט געהאט אונ דער קרעטשמער האט דער פון בעקומען אגעוויסע טהייל.

אלאנגע צייט האט דער קרעטשמער אזוי געטאהן מיט אלע רייזענדער וואס פלעגען קומען צוא איהם אין קרעטשמע נעכטיגען.

צוא דעם פיינעם קרעטשמער איז אויך רבי מאיר געקומען נעכטיגען, ער האט פון קיין נאך ניט געוואוסט.

ד.

רבי מאיר איז גיוועזן פארמאטערט פון זיין לאנגע רייזע. ער האט געשמאק איין געשלאפען, איהם האט זיך געחלום'ת דאס דער קרעטשמער פיהרט אים אין וואלד אריין, דארטען זיינען איהם בעפאלען עטליכע מערדער, דער קרעטשמער האט אנגעפאנגען צו לויפען פון וואלד אונ איהם האט ער דארטען איבער געלאזען, דיא מערדער זיינען איהם בעפאלען אונ האבען

אִיהם אָנגֶעפַאנגֶען צוּ וֶוערְגֶען פָארִין הָאלְדְז, פוּן גְרוֹיס שְׁרֶעק אוּנ שְׁמֶערְצֶען הָאט רבי מאיר אוֹיף גֶעוַואכְט פוּן שְׁלָאף, עֶר אִיז גִילֶעגֶען אוֹיף זַיין גִילֶעגֶער אוּנ עֶר הָאט זִיךְ גֶעמַאכְט שְׁלָאפֶענְדִיג, בַּייא אִיהם אִיז גִיוֶועזֶען דֶער בֶּעשְׁלוּס עֶר זָאל פוּן קְרֶעטְשְׁמֶע נִיט אַוֶועק גֵיין בִּיז עֶס וֶועט וֶוערֶען טָאג.

הַאלְבֶּע נַאכְט צַייט הָאט אִיהם דֶער קְרֶעטְשְׁמֶער אָנגֶע-פַאנגֶען צוּ וֶועקֶען פוּן שְׁלָאף, עֶר הָאט צוּ אִיהם אַזוֹי גֶעזָאגְט: שְׁטֵייא אוֹיף, גֶענוּג דִיר שְׁלָאפֶען קוּם מִיט מִיר, אִיךְ וֶועל דִיר צֵייגֶען דֶעם וֶועג וואו דוּא בְּרוֹיכְסְט צוּ גֵיין, דוּא בִּינְסְט דָאךְ אִין דֶעם גֶעגֶענְד פְרֶעמְד. וֶועל אִיךְ מִיט דִיר טָאהן גְנָאדֶע, דִיךְ פִירֶען צֵייגֶען דֶעם רִיכְטִיגֶען גֶעהֶענְטֶערִין וֶועג, אִיךְ גֶעה אוֹיף דַיין גֶעזִיכְט דָאס דוּא בִּינְסְט זֵייעֶר אַ פֵיינֶער אֵיידֶעלֶער מַאן, דֶער פַאר וֶועל אִיךְ מִיר נִיט פוֹילֶען אוּנ וֶועל זִיךְ בֶּעמִיהֶען גֵיין מִיט דִיר אוּנ וֶועל דִיר צֵייגֶען וואו דוּא בְּרוֹיכְסְט גֵיין כְּדֵי דוּא זָאלְסְט נִיט בְּלָאנְדְזֶען אִין דֶעם אוּנְבֶּעקַאנְטֶען גֶעגֶענְד.

ה.

רבי מאיר הָאט זִיךְ גֶעמַאכְט וִויא עֶר וִויל נָאךְ שְׁלָאפֶען, מִיט הַאלְבֶּע פַארְמַאכְטֶע אוֹיגֶען הָאט עֶר אָנגֶעקוּקְט דֶעם קְרֶעטְשְׁמֶער אוּנ עֶר הָאט בַּאלְד פַארְשְׁטַאנֶען פוּן זַיינֶע גְנֵבַה'שֶׁע אוֹיגֶען דָאס עֶר אִיז נִיט גָאר אַפֵיינֶער מֶענְשׁ, דִיא אוֹיגֶען זַיינֶען אַמָאל מוּסְרִים, דָאס הוֹיפְּט בַּייא אַגַנָב אוּנ אַגַזְלָן זַיינֶען דִיא אוֹיגֶען נִיט וִויא בַּייא אַלֶע מֶענְשֶׁען, וִויא אַפַייעֶר בְּרֶענְט זֵייא אִין דִיא אוֹיגֶען, זֵייא זַיינֶען פִּיסְטְרָא, אַז זֵייא גִיבֶּען אַקוּק אוֹיף אַמֶענְשֶׁען. עֶרְשְׁרֶעקְט זִיךְ דֶער מֶענְשׁ פַאר זֵייא, רבי מאיר דֶער גְרוֹיסֶער מֶענְשֶׁען קֶענֶער הָאט דָאס בַּאלְד בַּאמֶערְקְט, עֶר הָאט זִיךְ גֶעמַאכְט וִויא עֶר וֶואלְט דָאס נִיט פַארְשְׁטַאנֶען, קַאלְטְבְּלִיטִיג אוּנ זֵייעֶר גֶעלַאסֶען, עֶרְנְסְט, הָאט עֶר צוּא אִיהם גֶעזָאגְט; אִיךְ

קָאן פוּן דַאנֶען נִיט אַוֶועק גֵיין, ווייל אִיךְ הָאבּ מַיין בְּרוּדֶער גֶעגֶעבֶּען בֶּעהַאלְטֶען מַיינֶע גֶעלְד, אוּנ אִיךְ עֶרְוַוארְטֶע אִיהם, עֶר מוּז דִיא נַאכְט אַהֶער קוּמֶען, פוּן דַאנֶען וֶועלֶען מִיר בֵּיידֶע צוּא זַאמֶען גֵיין וַוייטֶער, עֶר ווייס דֶעם גַאנְצֶען גֶעגֶענְד אַרוּם אוּנ אַרוּם חֶעסְט דוּא נִיט בְּרוֹיכֶען זִיךְ בֶּעמִיהֶען אוּנְז צוּ צֵיינֶען דִיא וֶועג, מִיר וואוּנְדֶערְט נוּר אַיין זַאךְ וָוארוּם אִיז עֶר נָאךְ נִיטָא, עֶר הָאט שוֹין בֶּעדַארְפְט זַיין, נוּר אִיךְ רֶעכֶען עֶר הָאט זִיךְ אִין בֵּית הַמֶדְרָשׁ פַארְשְׁלָאפֶען, אוֹיף יֶעדֶען פַאל מוּז אִיךְ דָא וַוארְטֶען, אָ דִיא נַאכְט אִיז נָאךְ גֶענוּג גְרוֹיס מֶעגְלִיךְ עֶס וֶועט דוֹיעֶרִין נָאךְ אַפָּאר שְׁטוּנְדֶען וֶועט עֶר קוּמֶען.

— אִין וֶועלְכֶען בֵּית הַמֶדְרָשׁ הָאסְט דוּא אִיהם אִיבֶּער גֶעלָאזֶען — הָאט דֶער קְרֶעטְשְׁמֶער גֶעפְרֶעגְט —.

— אִיךְ הָאבּ מַיין בְּרוּדֶער אִיבֶּער גֶעלָאזֶען אִין בֵּית הַמֶדְרָשׁ וָואס אִיז גֶעבּוֹיט אוֹיף יֶענֶע זַייט שְׁטָאדְט. וואוּ רַבִּי עֲקִיבָא לֶערִינְט דָארְט מִיט זַיינֶע תַּלְמִידִים, ווייל מַיין בְּרוּדֶער הָאט דַאהְמֶען גֶעמוּסְט אַבִּיסֶעל וַוארְטֶען, עֶר הָאט גֶעבְּרוֹיכְט בֶּעקוּמֶען גֶעלְד פוּן רַבִּי עקיבעס אַתַּלְמִיד, נוּר דִיא נַאכְט נִיט שְׁפֶּעטֶער מוּז עֶר אַהֶער קוּמֶען נִיט אַנְדֶערְשׁ, מִיר מוּזֶען פָארֶען דָא נִיט וַוייט אַפּ קוֹיפֶען דֶעם וַואלְד, עֶר ווייסְט וֶוען עֶר וֶועט דִיא נַאכְט נִיט קוּמֶען וֶועט דָאס אַנַאנְדֶערֶער אָבְּקוֹיפֶען, וֶועלֶען מִיר מוּזֶען פַאר לִירֶען אוּנְזֶערֶע הַאנְד גֶעלְט וָואס מִיר הָאבֶּען גֶעגֶעבֶּען.

ו.

דֶער קְרֶעטְשְׁמֶער הָאט גֶעוואוּסְט דָאס דֶער הֶער וָואס צוּא אִיהם גֶיהֶערְט דִיא קְרֶעטְשְׁמֶע אוּנ דֶער וַואלְד פַארְקוֹיפְט עֶר דֶעם וַואלְד. דֶער פַאר הָאט עֶר גֶעגְלוֹיבְּט וָואס רַבִּי מאיר הָאט אִיהם עֶרְצֵיילְט, אוּנ עֶר הָאט בַּייא זִיךְ גֶעטְרַאכְט, יֶעטְצְט וֶועל אִיךְ פַאנְגֶען אַגְרוֹיסֶען טְהַייעֶרֶען פִישׁ . . . אַקְלֵיינִיגְקַייט, זַייא ווילֶען

(חים בעל הנס). קֵיפֶען

קויפען אנוואלד, געוויס טראגען זיא בייא זיך אגרויסע סומע געלד, דארום האט ער געזאגט צו רבי מאיר'ן — דוא האסט רעכט דוא וועסט דא אין קרעטשמע בלייבען נעכטיגען ביז דיין ברודער וועט קומען צו דיר, נור זאג מיר וויא רופט מען דיין ברודער? איך וויל וויסען זיין נאמען, וויל איך גייא יעטצט אין שטאדט. איך ברויך דארטען האבען זייער איין נייטהיגען געשעפט, פיליכט וועל איך גייענדיג איהם טרעפען אויף דעם וועג, וועל איך איהם איבער געבען פון דיר אפריינדליכען גרוס, זאל ער זיך פרייען, פערגעניגען האבען, אונ דו קאנסט מיר גלויבען דאס איך האב גרויס פערגעניגען ווען איך קאן אמענשען ערפרייען מיט גוטע נייעס.

רבי מאיר האט געזעהען דאס דער קרעטשמער רעדט פאלש, ער האלט זיינע ליפען האלב פארביסען אונ די בעטרוג ליגט איהם אויף זיין פנים..., האט רבי מאיר זיך געמאכט ניט פארשטייענדיג אונ ער האט איהם געענטפערט: אגרויסען דאנק דיר מיין ליבער גוטער הער, איך זעה פון דיין געזיכט אונ הער פון דיינע רייד דאס דוא בינסט אגוטער אונ אגעפאליגער הער, דוא ווילסט פרעמדע מענשען טאהן טובות, דער פאר פרייא איך מיך זייער וואס איך בין מיט דיר בעקאנט געווארען, אונזער בעקאנטשאפט וועט דיר פיל נוטצען בריינגען, איך מיט מיין ברודער וועלען קויפען דעם וואלד וועסט דוא בייא דעם געשעפט פארדינען, אונ איך וועל דיר דאנקבאר זיין פאר דיינע פריינדליכקייט צו מיר, יעטצט גייסט דוא אין שטאדט, מעגליך דוא וועסט מיין ברודער באגעגענען אויף דעם וועג, ער טראגט בייא זיך אגרויסע סומע געלד, אונ מעגליך ער איז נאך אין בית המדרש, אויב דוא טרעפסט איהם, זאלסט דוא איהם פריינדליך גריסען, זאג איהם דאס איך ווארט דא אין קרעטשמע אויף, אונ ער זאל וואס שנעלער קומען, זיין נאמען איז "כי טוב"...

(ר״מ בעל הנס)

דער קרעטשמער האט ניט פארשטאנען דאס רבי מאיר פאר שטייט איהם, ער האט ביא זיך געטראכט; איך מוז זיין וואס שנעלער איהם ענטגעגען, פיליכט טרעף איך איהם, וועל איך מאכען מיט איהם אסוף אויף דעם וועג, ער וועט ניט דערלעבען צו זעהן זיין ברודער, אונ באמת איז דאך פיל גרינגער דיא צווא טויטען איינציגנווייס, וויא ביידען אויף איין מאל צו נאמען;

ז.

דער קרעטשמער האט פיל צייט ניט פארלארען, ער האט זיך אנגעצונגען זיינע בייזע קליידער, אונטערן מאנטעל האט ער בעהאלטען א גרויסע שארפע האק, רבי מאיר האט דאס ניזעהען האט ער זיך אביסעל ערשראקען; דער קרעטשמער האט געזאגט צו איהם; דוא וואונדערשט זיך געוויס פאר וואס איך נעהם מיט זיך א האק, דארפסט דוא וויסען דאס אלע וועגען זיינען ניט זיכער, דער רייזענדער שטייט אין געפאהר. ער קאן טרעפען א בייזען הונד, א הונגעריגען וואלף, אדער א מענשען וואס איז נאך ערגער וויא א ווילדע חיה, דארף דער רייזענדער זיין פארזיכטיג, ער מוז האבען ביא זיך געווער, ער זאל זיך קענען אין א צופאל א שלעכטען, זיך רעטטען, א, שוין ניט איין מאל האב איך מיך מיין לעבען געראטעוועט פון טויט דורך דיא האק, פיל מאל האט געטראפען דאס איין וואלף איז געקומען מיר ענטגעגען, ער איז געוועזען זייער הונגעריג, ער וואלט מיר געוויס צו ריסען, וויא ער איז געקומען נאהענט פון מיר, האב איך איהם מיט איין קלאפ אויף זיין קאפף מיט דיא האק טויט געשלאגען.

— וואויל איז דעם מענשען וואס ער איז פארזיכטיג.

— האט רבי מאיר געענטפערט — נור דער מענש וואס לערינט תורה אונ ער איז פרום. ער איז מקיים וואס ער לערינט,

יענעם מענשען בעשיצט דיא תורה, ער ברויך קיין געווער, דיא תורה איז בעסער וויא אנוטער פאנצער.

— וויא עס ווייזט אוים — האט דער קרעטשמער געזאגט צוא זיך אליין, איז דער רייזענדער אלמדן, אונ אפרומער, אט וועל איך זעהען וויא זיין תורה אונ זיינע מצות וועלען איהם באשטיצען פון מיין האנד.

ח.

אין יענעם אויגענבליק האט דער קרעטשמער פארלאזען די קרעטשמע, אויף דעם וועג איז געוועזען פינסטער פארוואלקענד, אקליינער רעגען איז געגאנגען פון אויבען, צבליץ נאך אבליץ אדונער נאך אדונער וואס ווייטער איז געווארען דער רעגען שטארקער, נאר דעם קרעטשמער האט דער רעגען ניט אב-געהאלטען, ער איז געגאנגען מיט גרוים רציחה אויף דעם וועג וואס עס פיהרט אין שטאדט, פיללייכט וועט ער טרעפען רבי מאיר'ס ברודער אויף דעם וועג, ער איז געגאנגען אונ האט געחזרת דעם נאמען „כי טוב" ער זאל איהם ניט פארגעסען, אבער ער האט אויף דעם וועג איהם ניט געטראפען, איז ער געגאנגען אוועיטע וועג אונ ער איז געקומען אין בית המדרש וואו רבי מאיר האט איהם באצייכענט דעם ארט וואו ער האט געלאזען זיין ברודער „כי טוב" דער קרעטשמער האט דארטען געפרעגט ביא פיל מענשען, וועמען ער האט געפונען אין בית המדרש וואו איז „כי טוב" אויך נייענדינ אויף דעם וועג וועמען ער האט געטראפען האט ער דיא זעלבינע פראגע געפרעגט, צו זיינעם בעדויערען האבען אלע איין נאך געענטפערט דאס זיא ווייסען ניט וואו ער איז אונ זיא האבען איהם קיין מאל ניט גיזעהען, אויך ניט געהערט קיין מאל פון אמענשען וואס זיין נאמען איז „כי טוב". אנאנצע נאכט האט איהם דער קרעטשמער געזוכט, זיינע

קְלֵיידֶער זַיינֶע) גאָס (צוּ וַוייקְט) גֶעוָואָרֶען פוּן רֶעגֶען, עֶר הָאט גֶעזֶעהֶען דָאס זַיין זוּכֶען אִיז אוּמְזָאנְסְט, הָאט עֶר אָנְגֶעהוֹיבֶּען צוּ פַארְשְׁטֵיין דָאס דֶער בֵּייזֶעוִויכְט הָאט אִיהם אָבְּגֶענַארְט, אִיז עֶר שְׁטַארְק אִין כַּעַס גֶעוָואָרֶען, עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען צוּרִיק אִין זַיין קְרֶעטְשְׁמֶע, דִיא גַאנְצֶע וֶועג הָאט עֶר גֶעפְלוּכְט דֶעם בֵּייזֶעוִויכְט, אַז עֶר אִיז גֶעקוּמֶען אִין קְרֶעצְמֶע אִיז שׁוֹין גֶעוֶוען גְרוֹיסֶער טָאג, דִיא זָאנֶע הָאט שׁוֹין לַאנְג אוֹיפְגֶעשַׁיינְט, דֶער קְרֶעצְמֶער הָאט גֶעזֶעהֶען וִויא רבי מאיר הָאט זִיךְ שׁוֹין לַאנְג אָבְּגֶעוַואשֶׁען, אָבְּגֶעדַאוֶונְט, אָבְּגֶעגֶעסֶען אוּנ גֶעזָאטֶעלְט זַיין אֶעזֶעל, זִיךְ גֶעזֶעצְט אוֹיף אִיהם בֵּייטֶען, גַיין זַיין וֶועג וואו עֶר בְּרוֹיךְ.

וִויא דֶער קְרֶעטְשְׁמֶער הָאט אִיהם גֶעזֶעהֶען, אִיז עֶר נָאךְ מֶעהר אִין כַּעַס גֶעוָוארֶען, אוּנ מִיט גְרוֹיס גְרִימְצָארֶען הָאט עֶר צוּ אִיהם גֶעזָאגְט אִיךְ הָאבּ גֶעגְלוֹיבְּט אַז דוּא בִּינְסְט אַפַיינֶער מֶענְשׁ אִיךְ הָאבּ גֶערֶעכֶענְט אַז דוּא בִּיסְט אַיין עֶרְלִיכֶער מַאן, דוּא וֶועסְט קַיין לִיגֶען זָאגֶען, נוּר יֶעצְט זֶעה אִיךְ דָאס אִיךְ הָאבּ אִין דִיא אַגְרוֹיסֶע טָעוּת גֶעהַאט, דוּא בִּיסְט אַלִיינְגֶער, אַפַאלְשֶׁער מֶענְשׁ, אַדְרַבָּה זָאג דוּא אַלֵיין, וָואָרוּם הָאסְט דוּא מִיר אָבְּגֶענַארְט? הָאבּ אִיךְ דֶען דִיר גֶעפְרֶעגְט; אוֹיבּ דוּא הָאסְט אַבְּרוּדֶער אָדֶער נַיין? אַמֶענְשׁ זָאל זִיךְ אוֹיסְטְרַאכְטֶען אַזַא לִיגֶען וָואס פַאר אַיין אוּרְזַאכֶע הָאט דִיר גֶעבְּרַאכְט מִיר אַזוֹי פִיעל אָבּ צוּא נַארֶען? בֵּיידֶענְדִיג אִיז עֶר נָאךְ מֶעהר אִין כַּעַס גֶעוָוארֶען, עֶר הָאט גֶעקְרִיצְט מִיט דִיא צֵיינֶער אוּנ הָאט גֶערֶעדְט אַזֶעלְכֶע שְׁלֶעכְטֶע נַארֶעשֶׁע רֵייד וָואס עֶס פַּאסְט נִיט אִיבֶּער צוּ בֵּיידֶען.

— חָלִילָה! — הָאט רבי מאיר גֶעעֶנְטְפֶערְט — אִיךְ הָאבּ דִיר נִיט אָבְּגֶענַארְט, אִיךְ הָאבּ פַּיינְד צוּ זָאגֶען לִיגֶען, אוֹיף מַיין גַאנְצֶען לֶעבֶּען הָאבּ אִיךְ קַיין לִיגֶען גֶעזָאגְט, נוּר יֶעצְט וֶועל אִיךְ דִיר זָאגֶען דִיא אוּרְזַאכֶע דֶערְפוּן דִיא מַעֲשֶׂה אִיז אַזוֹי: וִויא אִיךְ בִּין אַהֶער אִין קְרֶעטְשְׁמֶע גֶעקוּמֶען אוּנ אִיךְ הָאבּ דִיר נוּר דֶער זֶעהֶען, הָאבּ אִיךְ דִיר נִיט גֶערֶעכֶענְט פַאר אַפַיינֶעם מֶענְשֶׁען וִויא

דוא זאגסט אויף מיר, איך האב גיזעהען פון דיינע אויגען אז דוא ביסט ניט אגלאטער איינפאכער מענש... דער צו האט זיך מיר געחלומ'ת זייער אשרעקליכען חלום, אט וויא איך האב נור איין געדרעמעלט האט זיך מיר געדוכט אז דוא פיהרסט סיך טיעף אין וואלד אריין אונ דארטען האסט דוא מיך איבער גיגעבען צו שלעכטע מענשען אין זייער האנד, זייא האבען מיך אנגעפאנגען שטיקען מיין האלדז. פון גרויס יסורים אונ שרעק האב איך אויף געוואכט, אונ איך האב גיזעהען וויא דו שטייסט איבער מיר אונ זאגסט דאס דוא וועסט מיר פיהרען ווייזען דיא וועג איז געפאלען אשרעק אויף מיך, נור גאט האט געטאהן מיט מיר אנס. עס איז מיר געלונגען געוועזען דיר צו זאגען איין אנטווארט וואס דאס איז קיין ליגען, ווייל דיא נאנצע נאכט האב איך געוואַרט אויף דיא ליכטיגע זונן זיא זאל אויפשיינען. דער טאג זאל קומען. דער טאג איז אגוטער ברודער אין איין נויטה אין אצרה וואס קאן ביא נאכט טרעפען חלילה דורך גזלנים, רויבער מערדער אונ ווילדע טהירע, דורך דיא ליכטיגקייט פון טאג קאן מען געראטעט ווערען פון זייערע הענד, אט אין דיא הענד פון דעם טאג בעהאלט דער מענש זיין לעבען אונ זיין גאנצען פארמעגען; אונ ביא נאכט לערינט ער דיא תורה וואס זיא איז געגליכען צו אליכט וואס לייכט אין אפינסטערע נאכט. דיא תורה בעשיטצט דעם מענשען פון טויט שרעקענעש, גאט האט גיזעהען דיא ליכטיגקייט דאס זיא איז גוט. האט ער איהר איין נאמען געגעבען „כי–טוב״ אט דער „כי טוב״ דיא ליכטיגקייט איז מיין ברודער. אויף דעם ברודער דיא ליכטיגקייט האב איך געוואַרט אגאנצע נאכט אונ אויף דעם טהייערען גוטען ברודער האב איך געזאגט ברוך הבא!.

— אבער ווארום האסט דוא מיר געזאגט דאס דיין ברודער איז אין בית המדרש? — האט דער קרעטשמער געפרעגט.

— ווייל אין בית המדרש לערנט מען דיא תורה — האט

רבּי מאיר גֶעעֶנְטְפֶערְט. — אוּנ דִיא תּוֹרָה נִיט נוּטְע גֶעדַאנְקֶען ווִיא צוּ רַיידָען אוּנ וָואס צוּ טָאהן דוּרְךְ דִיא תּוֹרָה גֶעפִינְט אַמֶענְשׁ אַנוּטְצֶען כֹּאטְש אִין אַנוּיט, דִיא תּוֹרָה רָעטֶעט אִיהם פוּן אַלֶע אוּנְגְלִיקֶען. רבּי מאיר הָאט גֶעעֶנְדִינְט רַיידֶען, אוּנ אִיז גְלִיקְלִיךְ אַוֶועק גֶערִיטֶען אוֹיף זַיין אֵייזֶעל.

ט.

רבּי מאיר פְלֶעגְט אַלֶע פְרַייטָאג צוּ נַאכְט דַרְשֶׁענֶען אִין בֵּית הַמִדְרָשׁ בַּאלְד נָאךְ קַבָּלַת שַׁבָּת, אוּנ אַנֶעלֶערֶענְטֶע פְרוֹיא אִיז אַלֶע מָאל גֶעקוּמֶען הָערֶען זַיינֶע קְלוּגֶע דְרָשׁוֹת, עֶס הָאט אַמָאל גִיטְרָאפֶען דָאס דִיא דְרָשָׁה הָאט גֶעדוֹיעֶרְט אַלַאנְגֶע צייט, עֶס הָאט זִיךְ פַארצוֹיגֶען שְׁפֶּעטְלִיךְ אִין דָער נַאכְט. אוּנ דִיא פְרוֹיא אִיז גִיוֶועסֶען אִין דִיא ווייבֶּערְשֶׁע שׁוּל בִּיז עֶר הָאט גֶעעֶנְדִיגְט זַיין דְרָשָׁה.

נָאךְ דֶער דְרָשָׁה אִיז זִיא גֶעגַאנְגֶען אַהֵיים, זִיא אִיז גֶעקוּמֶען צוּ הוֹיז הָאט זִיא דָארְט גֶעפוּנֶען דִיא לִיכְט אוֹיס גִיבְּרֶענְט, אִין שְׁטוּב אִיז גִיוֶוען פִינְסְטֶער אִיהר מַאן הָאט אוֹיף אִיהר גֶעשְׁרִיגֶען: וואוּ בִּיסְט דוּא אַזוֹי שְׁפֶּעט גִיוֶוען? גִיה אַוֶועקְשׁ, דוּא בִּיסְט מִיר אוּנְטְרַייא גִיוָוארֶען; . .

דִיא פְרוֹיא הָאט גֶעוויינְט מִיט בִּיטֶערֶע טְרֶעהְרֶען. זִיא הָאט גֶעזָאגְט: גָאטְט אִיז מַיין עֵדוּת (צַיינֶער) אַז אִיךְ בִּין רֵיין פוּן זִינְד, אִיךְ הָאבּ מַיין נֶפֶשׁ נִיט מְטַמֵא גִיוֶוען חָלִילָה. אִיךְ בִּין דִיר גֶעטְרַייא מִיט אַיין אֶמֶת.

— זָאג מִיר — הָאט אִיהר מַאן גֶעשְׁרִיגֶען — וואוּ, אִין ווֶעלְכֶען אָרְט אוּנ בַּייא וֶועמֶען בִּיסְט דוּא אַזוֹי שְׁפֶּעט גִיוֶוען, פוּן וַואנֶען קוּמְסְט דוּא יֶעצְט אַזוֹי שְׁפֶּעט אִין דֶער נַאכְט.

— אִיךְ בִּין גֶעוֶוען אִין בֵּית הַמִדְרָשׁ — הָאט דִיא פְרוֹיא זִיךְ פַארְטֵיידִיגְט — אִיךְ הָאבּ גֶעהֶערְט דִיא דְרָשָׁה וָואס רבּי מאיר

האט געברַאכט, ער האט אזויא נעט אונ קלוג גערעדט אז איך האב ניט געקאנט אַוועק גיין ביז צו ענדע.

— אַזוי ? — האט דער מאן געשריען — רבי מאיר האט דיר אַזוי לאנג אזוי שפעט אויפגעהאלטען אין בית המדרש מיט זיין דרשה, גייא אונ שפּייא איהם אין זיין פּנים אריין, דענסטמאל אַז דוא וועסט אַזוי טאהן, וועל איך דיר מוחל זיין פאר וואס דוא ביסט געקומען אַזוי שפּעט. אָבער ווען דוא וועסט דאס ניט טאהן זאלסט דוא אין מיין שטוב ניט אַריינקומען. הערסט דוא פאר פלוכטע פרויא ? איך זאג דיר אַז שטרייַנג דאס דוא זאלסט זיך אין מיין שטוב ניט איינגעפינען, ביז דוא וועסט ערפילען מיין ווּאונש, איך באפעל דיר צו טאהן, מוסט דוא דאס טאהן, אַנדערש טאהרסט דוא זיך פאר מיינע אויגען ניט ווייזען.

ביידענדיג דיא ווערטער האט ער איהר אַרויס געטריבען פון שטוב מיט גרוים רציחה, ער האט געטאהן אהן אַשום ערבארעמונג אויף דיא עלענדע פרויא.

דרייא וואכען צייט האט דער שלעכטער מאן זיין אונשולדיגע פרויא אין זיין שטוב ניט אַריין געלאזען, אונ ער האט זיך געהאלטען ביי זיינע ווערטער וואס ער האט געזאגט; אויב זיא וועט ניט שפּייען רבי מאיר'ן אין זיין פּנים אַריין, טאר זיא צוא איהם אין שטוב ניט קומען.

דיא פרויא איז אָבער געוועזען אַגרויסע צנועה, אַנאַטטעס פּארכטיגע, זיא האט ניט געוואלט טאהן אַזא גרויסע שרעקליכע זאך. ווייל רבי מאיר'ס כבוד איז בייא איהר זייער טייהער, זיא האט איהם געשעצט וויא מען דארף שעטצען אַזא הייליגען געטטליכען מאן.

— וויא אַזויא קאן איך גיין צוא אַזא היילינגען מאן שפּייען איהם אין פּנים ? — האט זיא צו זיך אליין געזאגט מיט אַיין ביטערע (ר"ם בעל הנס)

בּיטֶערֶע בֶּעטְרִיבְּטֶע הֶערְץ — אִיךְ וֶועל דָאךְ דוּרְךְ אַזאָ זַאךְ פַאֹרְזִינְדִיגֶען מַיינֶע יָאהרֶען .

זִיא הָאט זִיךְ אַזוֹי לַאנְג גֶעוַואלְגֶערְט אִין פְרֶעמְדֶע הַייזֶער ; בִּיז אִיהרֶע שְׁכֵנִים הָאבֶּען זִיךְ פוּן דֶער גַאנְצֶער מַעֲשֶׂה דֶער וואוּסְט . הָאבֶּען זַייא צוּ אִיהר אַזוֹי גֶעזָאגְט ; דוּא זָאלְסְט ווִיסֶען אַז דַיין מַאן אִיז אַגְרוֹיסֶער עַקְשָׁען , עֶר וֶועט דִיר אַנְדֶערְשׁ נִיט מוֹחֵל זַיין אוּנ אִין זַיין שְׁטוּב נִיט אַריינְלָאזֶען בִּיז דוּא וֶועסְט טָאהן זַיין פֶערְלַאנְג , אַלְזָא מוּסְט דוּא דָאס טָאהן , דוּא מוּזְט גֵיין צוּ רבי מאיר'ן אוּנ אִיהם שְׁפֵּייֶען אִין זַיין גֶעזִיכְט , דוּא מוּסְט ווִיסֶען דָאס רבי מאיר אִיז אַגוּטֶער פֵיינֶער מֶענְשׁ , אַגְרוֹיסֶער צַדִיק אוּנ הַאלְט זִיךְ קְלֵיין , אַיין אִיבֶּער נַאטִירְלִיכֶער עָנָו , עֶר וֶועט אוֹיף דִיר רַחֲמָנוּת הָאבֶּען אוּנ עֶר וֶועט אוֹיף דִיר קֵיין פַּאר אִיבֶּעל נֶעהמֶען פַאר דֶעם וָואס דוּא וֶועסְט אִיהם שְׁפֵּייֶען אִין גֶעזִיכְט , קוּם מִיט אוּנְז צוּ אִיהם . עֶר וֶועט דִיר גֶעווִיס רֶעטֶען פוּן דַיין צָרָה ;

דִיא פְרוֹיא הָאט זִיךְ גֶעלָאזְט אַיינְרֵיידֶען , זִיא אִיז מִיט זַייא גֶעגַאנְגֶען צוּ רבי מאיר'ן , דֶען וָואס טְהוּט נִיט אַמֶענְשׁ פוּן נוֹיט ? זִיא מִיט אִיהרֶע שְׁכֵנִים זַיינֶען אַלֶע צוּא זַאמֶען גֶעקוּמֶען צוּא רבי מאירן אִין שְׁטוּב .

אִין יֶענֶער צַייט אִיז רבי מאיר גֶיזֶעסֶען מִיט זַיינֶע תַּלְמִידִים וויא גֶע, עהנְלִיךְ אַלֶע מָאל אוּנ הָאט מִיט זַייא גִילֶערִינְט תּוֹרָה אוּנ חָכְמָה .

וויא רבי מאיר הָאט דֶער זֶעהֶען דִי פְרוֹיעֶן הָאט עֶר צוּ זַייא גֶעזָאגְט , אִיז נִיטָא בַּייא אַייךְ אַפְרוֹיעֶנְצִימֶער וָואס קָאן אָפּ-

(ר"מ בעל הנס) שפרעכען

שְׁפְּרֶעכֶען אַיין „עַיִן הָרַע" אוֹיף מַיין אוּינ. מִיר טְרוּמט חַיִיא אַיין אוּינ, דָער צוּ מוּז זיא מִיר שְׁפַּייֶען אִין פְּנִים *)

דִיא פְרוֹיא מִיט אִיהרֶע שְׁכֵנִים הָאבֶּען זִיךְ נִיט וֶוענִיג גֶעוואוּנדֶערְט צוּ הֶערֶען זַיינֶע רֵייד, זַייא הָאבֶּען גִיוֶועהֶען דָאס רבי מאיר אִיז אַגָעטְלִיכֶער מַאן אַיין אֶמֶת׳ר נָבִיא, וֶוען נִיט, פוּן וַואנֶען וָואלְט עֶר וִויסֶען צוּ וָואס (צוּ וֶועלְכֶען צְוֶועק) זַייא זַיינֶען צוּא אִיהם גֶעקוּמְמֶען.

דִיא שְׁכֵנִים הָאבֶּען גֶעזָאגְט צוּא דֶער פְרוֹיא; גֵייא צוּא נֶעהֶענְטֶער צוּא אִיהם, מַאךְ זִיךְ עֶפֶּעס־רֵיידֶענְדִיג וָואס דוּ וִוילְסְט, נוּר שְׁטִילֶערְהַייט, קֵיינֶער זָאל נִיט הֶערֶען וָואס דוּא זָאגְסְט, עֶר וֶועט מֵיינֶען אַז דוּא שְׁפְּרֶעכְסְט אִיהם אָפּ אַ עַיִן הָרַע, אוּנ שְׁפַּייא אִיהם אִין פְּנִים, וֶועסְט דוּא נָאכְדֶעם בַּאלְד קָאנֶען גֵיין אַהַיים, מִיר וֶועלֶען זַיין עֵדוּת (צַיינֶער) אַז דוּא הָאסְט גֶעפָאלְגְט דַיין מַאן.

דִיא פְרוֹיא אִיז גֶעשְׁטַאנֶען אַקוּרַאד וִויא אַלוּיטֶענֶער גוֹלֶם, זִיא הָאט זִיךְ גֶעשְׁרָאקֶען צוּ שְׁפַּייֶען דֶעם גְרוֹיסֶען חָכָם אִין פְּנִים. זִיא הָאט שְׁטִילֶערְהַייט גֶעזָאגְט; וַוייא אִיז מִיר, מַיין הֶערְר. אִיךְ קָאן נִיט אָפְּשְׁפְּרֶעכֶען אַ עַיִן הָרַע, אִיךְ קָאן קֵיין לֵינֶען זָאגֶען. — דַיין פְּנִים זָאגְט עֵדוּת דָאס דוּא בִּינְסְט קְרַאנְק — הָאט רבי מאיר גֶעזָאגְט צוּ אִיהר — קוּם אַהֶער צוּ מִיר, מַיין טָאכְטֶער, שְׁפַּייא מִיר אִין פְּנִים, וֶועסְט דוּא בַּאלְד גֶעזוּנְד וֶוערֶען, שְׁפַּייא! אִיךְ פֶערְלַאנְג דָאס אוּנ בֶּאפֶעל דִיר דָאס דוּ זָאלְסְט מִיר שְׁפַּייֶען, שְׁפַּייא זִיבֶּען מָאל מִיר אִין פְּנִים וֶועסְט דוּא גֶעהָאלְפֶען וֶוערֶען.

דִיא פְרוֹיא הָאט צוּ גֶעטְרֶעטֶען נָאהֶענְט צוּ אִיהם מִיט

---

*) דֶער מִנְהָג אִיז וֶוען אַייגֶער שְׁפְּרֶעכְט אָב אַנְאַנְדֶערֶען אַיין „עַיִן הָרַע" אָדֶער עֶר פַארְעט אַיין אוּינֶען קְרַאנְקְהַייט, לֶעקְט עֶר אָפּ מִיט זַיין צוּנְג יֶענֶעם אָרְט אוּנ שְׁפַּייט אוּיס, אַנְדֶערֶע זַיינֶען זִיךְ נוֹהֵג אַרוֹיף צוּ שְׁפַּייֶען אוֹיף דִי אָפְּגֶעשְׁפְּרָאכֶענֶע אוּינ. יהל״ם.

(ר״מ בעל הנס) ב׳ גרוים

גְרוֹים שְׁרֶעק הָאט זִיא גֶעטָאהן אַזוֹיא וִויא רבי מאיר הָאט
אִיהר בַּאפוֹילֶען.

— יֶעצְט גֵייא צוּ הוֹיזֶע — הָאט רבי מאיר גֶעזָאגְט צוּא
אִיהר — אוּנ זָאג דַיין מַאן; דוּ הָאסְט מִיר בַּאפוֹילֶען צוּ שְׁפֵּייעֶן
אִיהם אִין פָּנִים אֵיין מָאל אוּנ אִיךְ הָאבּ אִיהם גֶעשְׁפִּייעֶט
זִיבֶּען מָאל.

וִויא דִיא פְרוֹיא מִיט דִיא שְׁכֵנִים זַיינֶען אַוֶועק גֶעגַאנְגֶען,
הָאבֶּען רבי מאיר׳ס תַּלְמִידִים גֶעזָאגְט צוּ אִיהם: רַבֵּנוּ! וִויא אַזוֹי
עֶרְלוֹיבְּסְט דוּ אַפְרֶעמְדֶע פְרוֹיא זָאל דִיר שְׁפֵּייעֶן אִין פָּנִים? דָאס
אִיז דָאךְ אַשַׁאנְדֶע פַאר דֶער תּוֹרָה. אַלֶע חֲכָמִים וָואס וֶועלֶען
הֶערֶען וָואס דוּא הָאסְט זִיךְ עֶרְלוֹיבְּט מֶען זָאל דִיר טָאהן, וֶועלִין
זַייא דָאךְ פוּן דִיר לַאכֶען.

— צוּ לִיבּ שָׁלוֹם — הָאט רבי מאיר גֶעזָאגְט — דַארְף מֶען
אַלֶעס טָאהן. גָאטְט הָאט צוּ לִיבּ שָׁלוֹם צוּ וִוישֶׁען מַאן אוּנ וַוייבּ
גֶעהֵייסֶען (בַּאפוֹילֶען) מֶען זָאל זַיין נָאמֶען אָבְּמֶעקֶען אִין דִיא
„בִּיטֶערֶע וַואסֶער״ דָאס הֵייסְט וֶוען אַמַאן הָאט חוֹשׁד גֶעוֶועזֶען זַיין
פְרוֹיא דָאס זִיא אִיז אִיהם אוּנְטְרַייא... פַאלְשׁ, פְלֶעגְט דֶער
כֹּהֵן אוֹיפְשְׁרַייבֶּען גָאטְטֶעס נָאמֶען אוּנ אָבְּמֶעקֶען אִין דָאס וַואסֶער
אַזוֹי וִויא דִיא הֵיילִיגֶע תּוֹרָה שְׁרֵייבְּט, דַארְפֶען מִיר זִינְדִיגֶע מֶענְשֶׁען
געווים נִיט שְׁטָאלְץ זַיין. מִיר דַארְפֶען זִיךְ עֶרְלוֹיבֶּען צוּא טָאהן
אַקְלֵיינִיגְקֵייט וִויא אַשְׁפֵּייא אִין פָּנִים, אַבִּי צוּ לִיבּ דֶעם וֶועט זַיין
צוּ וִוישֶׁען מַאן אוּנ פְרוֹיא שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה.

יא.

רבי מאיר הָאט גֶעהַאט אַשְׁוֶוענֶערִין (דִי וַוייבְּס אַשְׁוֶועסְטֶער)
זַייעֶר אַשֵׁיינֶע מֶעדְכֶען, דִיא רוֹימֶער הָאבֶּען אִיהר גֶעפַאנְגֶען
גֶענוּמֶען אוּנ אַוֶועק גֶעשִׁיקְט אִין רוֹים, זַייא הָאבֶּען אִיהר
אייגגעשפארט   (ר״מ בעל הנס)

גֶעשְׁפּאָרְט אִין גֶעפֵיינְגְנִים נִיט וואו אַרֶעסְטאַנְטֶען זִיטְצֶען, נור וואו אונ אָרְדֶענְטְלִיכֶע מֶענְשֶׁען זַיינֶען.

רבי מאיר׳ס פְרויא הָאט זִיךְ זֵייעֶר גֶעשֶׁעמְט דָאס אִיהר שְׁוֶועסְטֶער זָאל זַיין אִין אַזַא שֶׁענְדְלִיכֶע הויז, הָאט זִיא גֶעבֶּעטֶען אִיהר מַאן עֶר זָאל שְׁנֶעל גֵיין נָאךְ רוים אִיהר בֶּעפְרַייעֶן פון דיא מֶערְדֶער.

— אִיךְ וֶועל גֵיין — הָאט רבי מאיר גֶעזָאגְט — אונ אויבּ זִיא אִיז נָאךְ פְרום אונ אונְשׁולְדִיג, וֶועט גָעוִויס גָאטְט מִיט מִיר טָאהן אַיין נֵס אִיךְ זָאל אִיהר קֶענֶען בֶּעפְרַייעֶן. רבי מאיר הָאט גֶענומֶען פִיל גֶעלְד מִיט זִיךְ, עֶר הָאט זִיךְ פֶארְקְלַיידֶעט ווִיא אַרומִישֶׁער רִיטְטֶער, אויף נַיין גֶעזִיכְט הָאט עֶר אָהן גֶעצוֹיגֶען אַמַאסְקֶע, אונ עֶר אִיז גֶעקוּמֶען אִין דָאס הויז וואו זַיין שְׁוֶועגֶערִין אִיז גֶעוֶוען, ווִיא עֶר הָאט זִיךְ אִיבֶּערְצֵייגְט דָאס זִיא אִיז אונְשׁולְדִיג, הָאט עֶר אַרָאפּ גֶענומֶען דִי מַאסְקֶע פון זַיין פָּנִים, הָאט זִיא אִים עֶרְקָאנְט, זִיא הָאט זִיךְ אַזוֹי עֶרְשְׁרָאקֶען אַז זִיא הָאט נִיט גֶיקָאנְט רֵיידֶען מִיט אִיהם אַוָוארְט, זִיא הָאט נור גֶעוֵויינְט, רבי מאיר הָאט אִיהר גֶעטְרַייסְט, גֶערֶעדְט מִיט אִיהר גוּטֶע רֵייד, עֶר הָאט צו אִיהר גֶעזָאגְט, נֵיין נִיט מֵיין שְׁוֶועסְטֶער, אִיךְ וֶועל דִיר בֶּעפְרֵייעֶן ווייל אִיךְ הָאף צו גָאטְט דָאס עֶר וֶועט מִיר טָאהן אַיין נֵס אִיךְ זָאל דִיר קֶענֶען אויס לֵייזֶען פון דִיא מֶערְדֶערִישֶׁע הֶענְד, אונ פון דֶעם שֶׁענְדְלִיכֶען אָרְט.

רבי מאיר הָאט שְׁטַארְק גֶעבֶּעטֶען דֶעם סְמַאטְרִיטֶעל פון יֶענֶע הויז, עֶר זָאל דָאס מֵיידְכֶען בֶּעפְרַייעֶן עֶר הָאט אִיהם גֶעגֶעבֶּען פִיעל גָאלְדְשְׁטִיקֶע אונ עֶר הָאט צוא אִיהם גֶעזָאגְט: אויבּ דֶער קֶענִיג וֶועט אִיהר פָאדֶערֶען פון דַיין הַאנְד, וֶועסְט דוא אִיהם גֶעבֶּען הֶעלְפְט פון דיא גָאלְדְשְׁטִיקֶע אונ דיא צְוַוייטֶע הֶעלְפְט וֶועט בְּלֵייבֶּען פַאר דִיר, דוא וֵייסְט דָאךְ דָאס מִיט גֶעלְט פַאר עֶנְטְפֶערְט מֶען אַלֶע פְרַאגֶען...

(· בעל הנס) פילייכט

— פּילייכְט וָועט אָבֶּער דיא גֶעלְד גְּראָדֶע דָעם מָאל נִיט הָעלְפֶען ? = הָאט דֶער שְׁפַּאטְרִיטֶעל גִיפְרָעגְט.

— אוֹיבּ דוּא וָועסְט מִיר הַיינְט טָאהן דִיא טוֹבָה אוּנ אִיהר בֶּעפְּרַייעֶן — הָאט רבי מאיר גֶעזָאגְט — וָועט מַיין גָאטְט דִיר מַצִיל זַיין פוּן אַלֶע אוּנְגְלִיקֶען, אִיךְ וָועל דִיר אִיבֶּער גֶעבֶּען אַשְׁפְּרוּךְ פוּן עְטְלֶעכֶע וָוערְטֶער, דוּא וָועסְט זָאגֶען „מַאִירְ'ס גָאטְט עֶנְטְפֶער מִיר". אָט דִיא קוּרְצֶע גֶעבֶּעט וָועט דִיךְ רֶעטְטָען פוּן אַלֶע צָרוֹת.

— גִיבּ מִיר אַצֵייכֶען אַז דָאס אִיז אֶמֶת וִויא דוּא זָאגְסְט הָאט דֶער שְׁמַאטְרִיטֶעל גֶעזָאגְט.

— גוּט הָאט רבי מאיר גִיעֶנְטְפֶערְט — אִיךְ וָועל דִיר וַוייזֶען אַרִיכְטִיגֶען צֵייכֶען, אָט בַּייא אַייךְ זַיינֶען פַּארַאן הִינְט וָואס קָאנֶען צוּ רַייסֶען אַמֶענְשֶׁען אוּנ אִיהם אוֹיף עֶסֶען, פְּרוּבִּיר מַאךְ זַייא לוֹיז פוּן דִיא קֵייטֶען, אִיךְ וָועל אוֹיף זַייא וַוארְפֶען שְׁטִיקֶער עֶרְד, וֶועלֶען זַייא דָאךְ גֶעוִויס בַּייז וֶוערֶען אוּנ זַייא וֶועלִין לוֹיפֶען צוּ מִיר שְׁלֶעכְטֶעס טָאהן, אָבֶער וִויא אִיךְ וָועל זָאגֶען „מַאִירְ'ס גָאטְט עֶנְטְפֶער מִיךְ". וֶועלֶען זַייא מִיר נִיט קָאנֶען קֵיין שְׁלֶעכְטֶעס טָאהן, דַארְפְסְט דוּא אַבֶּעקֶערֶען צֵייכֶען ? .

דֶער סְמַאטְרִיטֶעל הָאט לוֹיז גֶעמַאכְט דִיא הִינְט פוּן זַייעֶרֶע קֵייטֶען אוּנ רבי מאיר הָאט אוֹיף זַייא גֶעוָוארְפֶען שְׁטִיקֶער עֶרְד. זַיינֶען דִיא הִינְט גֶעלָאפֶען צוּ אִיהם, זַייא הָאבֶען אִיהם גֶעוָואלְט צוּ רַייסֶען, הָאט רבי מאיר גֶעזָאגְט: מַאִירְ'ס גָאטְט עֶנְטְפֶער מִיךְ׳ זַיינֶען דִיא הִינְט שְׁטִיל גֶעבְּלִיבֶּען, זַייא הָאבֶען נִיט גֶעבִּילְט אוּנ אִיהם קֵיינֶע שְׁלֶעכְטֶעס גִיט גֶעטָאהן.

וִויא דֶער סְמַאטְרִיטֶעל הָאט דָאס גִיזֶעהֶען, הָאט עֶר בַּייא אִיהם צוּ גֶענוּמֶען דָאס גֶעלְד, אוּנ דָאס מֵיידְכֶען הָאט עֶר בֶּעפְרַייט, הָאט אִיהר רבי מאיר צוּ גֶענוּמֶען אוּנ זַייא זַיינֶען אַנְטְלָאפֶען.

נָאכְדֶעם הָאט זִיךְ דֶער קֶענִיג דֶער וואוּסְט פוּן דֶער זַאכֶע וָואס דֶער סְמַאטְרִיטֶעל הָאט גֶעטָאהן, אִיז דֶער קֶענִיג שְׁטַארְק אִין כַּעַס גֶעוָוארֶען אוּנ עֶר הָאט בֶּעפוֹילֶען זַיינֶע קְנֶעכְט זַייא

(ר"מ בעל הנס) זאלען

וָאלְען אִיהם אויפְהֵיינְגֶען , וִויאַזוֹי דִיא קְנֶעכְט הָאבְּען אִיהם גִיוָואלְט אוֹיפְהֵיינְגֶען הָאט דָער סְמַאטְרִיטְשֶׁעל גֶעזָאגְט : „מַאִיר׳ס גָאטְט עֶנְטְפֶער מִיר׳! דָעם קֶענִיגְס קְנֶעכְט הָאבֶּען אִיהם נִיט גֶעקָאנְט אוֹיפְהֵיינְגֶען . דָער קֶענִיג הָאט דִיא זַאךְ גִיהֶערְט. הָאט עֶר זִיךְ זֵייעֶר גֶעוואוּנְדֶערְט , דָער סְמַאטְרִיטְשֶׁעל הָאט דָעם קֶענִיג עֶרְצֵיילְט וָואס רבי מאיר הָאט גֶעטָאהן אוּנ וָואס עֶר הָאט אִיהם בֶּעפוֹילֶען , אִיז דָער קֶענִיג אִין כַּעַס גֶעוָוארֶען אוֹיף רבי מאיר׳ן , עֶר הָאט גֶענוּמֶען זַיין בִּילְד אוּנ הָאט קוֹפִּירְט פוּן אִיהם פִיל בִּילְדֶער אוּנ עֶר הָאט צוּ שִׁיקְט אִין גַאנְצֶען לַאנְד רוּים, אוּנ דֶער קֶענִיג הָאט גֶעלָאזְט בֶּעקַאנְט מַאכְען : וֶוער עֶס וֶועט סאפֶּען רבי מאיר׳ן וֶועט אִיהם דָער קֶענִיג רֵייךְ מַאכֶ׳ן .

דָער קֶענִיג הָאט אַרוּים גֶעשִׁיקְט שְׁפְּיָאנֶעם זוּכְען אִיהם . אַמָאל הָאבֶּען אִיהם דִיא שְׁפְּיָאנֶעם גֶעטְרָאפֶען אִיז עֶר פוּן זַייא אַנְטְלָאפֶען אִין אַשֶׁענְדְלִיכֶע הויז , אַנְדֶערֶע זָאגֶען דָאס אֵלִיָהוּ הַנָבִיא הָאט זִיךְ פַאר קְלֵיידָעט אִין פְרוֹיעֶן קְלֵיידֶער אוּנ זַייא הָאבֶּען זִיךְ גֶעקוּשְׁט , אִין יֶענֶער צַייט הָאט מֶען גִינֶעמֶען טְרֵיפָה פְלֵייש , הָאט רבי מאיר גֶענוּמֶען מִיט זַיין הַאנְד אַשְׁטִיקֶעל טְרֵיפָה פְלֵייש אוּנ עֶר הָאט זִיךְ גֶעמַאכְט עֶסְסֶענְדִיג , וִויא דִיא שְׁפְּיָאנֶען הָאבֶּען דָאס גִיזֶעהֶען הָאבֶּען זַייא גֶעזָאגְט : דָאס אִיז נִיט רבי מאיר דָער יוּדִישֶׁער גִילֶעהרְטֶער וָועלְכֶען מִיר זוּכֶען. יֶענֶער רבי מאיר וֶועט זִיךְ נִיט קוּשֶׁען מִיט אַיין נְקֵבָה אוּנ עֶר וֶועט נִיט עֶסְסֶען טְרֵיפָה פְלֵייש , דוּרְךְ דָעם אִיז רב׳ מאיר גִירֶעטֶעט גִיוָוארֶען פוּן זֵייעֶרֶע הֶענְד , אוּנ עֶר אִיז אַנְטְלָאפֶען אִין בָּבֶל .

יב.

רבי מאיר אוּנ רבי יְהוּדָה אוּנ רבי יוֹסֵי זַיינֶען אֵיין מָאל גֶעגַאנְגֶען אוֹיף דָ׳עם וֶועג . עֶרֶב שַׁבָּת זַיינֶען זַייא גֶעקוּמֶען אִין אַפְרִיםְדֶע שְׁטָאדְט אוּנ זַייא הָאבֶּען אַיינְגֶעקֶעהְרְט אִין אַהָאטֶעל .

(ר״ם בעל הנס)

רבי יהודה אונ רבי יוסי הָאבֶּען זַייעֶרע גֶעלְד גִינְעבֶּען בֶּעהאַלְטֶען דֶעם בַּעַל הַבַּיִת, אָבֶּער רבי מאיר הָאט גֶענוּמֶען זַיין גֶעלְד אונ אַוֶעק גֶעטְרָאגֶען אוֹיף דֶעם בֵּית עוֹלָם אונ הָאט זַייא בֶּעגְרָאבֶּען אִין אַקֶבֶר, אִין קֶבֶר אִיז גִילֶעגֶען דֶעם בַּעַל הַבַּיִת פָאטֶער.

פְרַייטִיג צוּ נַאכְט אִיז גֶעקוּמֶען דֶער טוֹיטֶער צוּ חָלוֹם זַיין זוּהן אונ הָאט צוּ אִיהם גֶעזָאגְט: גֵייא אוֹיף מַיין קֶבֶר אונ נֶעהם אַרוֹיס דָאס גֶעלְד וָואס אַיינֶער פוּן דַיינֶע גֶעסְט הָאט בַּאגְרָאבֶּען בַּייא מִיר אִין קֶבֶר צוּ קָאפֶּען. דֶער בַּעַל הַבַּיִת הָאט אוֹיפְגֶעוַואכְט פוּן שְׁלָאף אונ עֶר הָאט זַיין חָלוֹם עֶרְצֵיילְט רבי מאיר'ן, הָאט רבי מאיר אִיהם גֶעזָאגְט דָאס וָואס אַמֶענְשֶׁען חָלוֹמְ'ת זִיךְ שַׁבָּת בַּייא נַאכְט אִיז לִיגֶען. פוּן דֶעסְט וֶועגֶען הָאט רבי מאיר מוֹרָא גֶעהַאט פִילַייכְט וֶועט עֶר דָאךְ גֵיין זוּכֶען דָאס גֶעלְד, אִיז רבי מאיר בַּאלְד דָאס מָארְגֶענְס אַוֶועק גֶעגַאנְגֶען אוֹיף דֶעם קֶבֶר אונ הָאט דָארְט פֶארְבְּרַאכְט דֶעם גַאנְצֶען טָאג בִּיז נַאכְט, ווּיא עֶס אִיז נַאכְט גֶעוָוארֶען הָאט רבי מאיר גֶעדַאוֶונְט מַעֲרִיב אונ הָאט זַיינֶע גֶעלְד אַרוֹיס גֶענוּמֶען פוּן קֶבֶר אונ אִיז גֶעקוּמְטֶען אַהֵיים אִין הָאטֶעל.

זוּנְטִיג הָאבֶּען רבי יהודה אונ רבי יוסי גֶעבֶּעטֶען דֶעם בַּעַל הַבַּיִת זַייעֶר גֶעלְד, הָאט עֶר גֶעזָאגְט צוּא זַייא אִיהר הָאט מִיר קֵיין גֶעלְד גִינֶעבֶּען.

— בְּלַייבְּט רוּהִיג — הָאט רבי מאיר גֶעזָאגְט צוּא זַיינֶע חֲבֵרִים — שְׁטַארְקְט אַייךְ אונ פָאלְט בַּייא זִיךְ נִיט אַרָאפּ אִיךְ וֶועל אַייעֶר גֶעלְד פוּן אִיהם בֶּעקוּמֶען. אָבֶּער דֶענְסְטְמָאל אַז אִיהר זָאלְט מִיר פָאלְגֶען, אונ טָאהן דָאס וָואס אִיךְ וֶועל טָאהן, קוּקְט אונ שְׁוַויינְט.

רבי מאיר הָאט אָנְגֶעפַאנְגֶען צוּ רַיידֶען מִיט דֶעם בַּעַל הַבַּיִת פוּן הָאטֶעל אונ עֶר הָאט צוּ אִיהם גֶעזָאגְט:

אַזוֹי ווִיא מִיר זַיינֶען מִיט דִיר צוּ פְרִידֶען, שׁוֹין הָאבֶּען
(ר"ם בעל הנס) נעתאט

גָעמַאכט אַפּערגעניגענדען שַׁבָּת, ווילען מיר דיר דאנקען או אבשייד גענוממען פון דיר פרייליך לוסטיג, דארום פערלאנג איך פון דיר דוא זאלסט גיין מיט אונז אין איין נויין הויז מיר וועלען דארטען טרינקען צו בעסער נוויין אויף אונזער רעכענונג.

— דיין פערלאנג — האט דער בעל הבית גיענטפערט — גיפעלט מיר זייער גוט. איך גייא מיט אייך.

רבי מאיר מיט זיינע חברים אונ דער בעל הבית פון האטעל זיינען אוועק גענאנגען אין איין ניישענק אונ רבי מאיר האט איהם גוט אנגעשיכערט, רבי מאיר האט זיך אין בעל הבית גוט איינגעקוקט אונ ער האט גיזעהען דאס ביא איהם אין בארד ליגען לינזען, האט רבי מאיר געזאגט שטילערהייט צוא זיינע חברים. איהר זעהעט ביא איהם אין בארד זיינען פארבאן לינדזען, יעצט פארשטייט וואס איהר האט צו טאהן, איך וועל דא בלייבען מיט איהם טרינקען.

רבי מאיר'ס חברים זיינען שטילערהייט ארויס געגאנגען פון נויין הויז... זיינען געקומען אין דעם האטעל אונ זייא האבען געזאגט צו דיא ווירטהין. דיין מאן האט דיר געלאזט דורך אונז בעטען דאס דוא זאלסט אונז אבגעבען אונזער געלד. אונ אלעס צייכען דאס דוא זאלסט אונז גלויבען, האט ער געזאגט דאס היינט האט איהר גיגעסען לינזען.

דיא פרויא ווירטהין האט זייא געגלויבט אונ זיא האט זייא אבגעגעבען זייער געלד.

דער ווירטה פון האטעל האט נאכדעם גיהערט וואס זיין פרויא האט געטאהן האט ער פון גרויס כעס איהר גערהארגעט מיט אשארפען שווערד, אונ ער האט בעקומען אשטראף וויא אמערדער דארף בעקומען. — אזא ענדע זאלען האבען אללע בעטריגער וואס ווילען דורך פאלשע גישעפטען רייך ווערען׃

(ר״מ בעל הנס) בעסער

בֶּעסֶער אַשְׁטִיקֶעל טְרוּקֶענֶע בְּרוֹיט נוּר צְהֶערְלִיכֶע פָאר הָארֶעוָועסְטֶע ,
אַיידֶער דִי בֶּעסְטֶע גֶערִיכְטֶען דוּרְךְ דִי בֶּעטְרוּג אוּנ פַאלְשְׁקַייט ! —.

י״ג.

רבי מאיר הָאט גֶעהַאט אַיין גוּטֶען פְרֵיינְד זַיין נָאמֶען אִיז יוֹתָן יהודה פוּן צַנְתוֹת. זַייא הָאבֶּען זִיךְ בֵּיידֶע זֵייעֶר לִיבּ גֶיהַאט. דֶער יהודה אִיז גֶיוָועזֶען אַגְרוֹיסֶער רַייכֶער מַאן , עֶר הָאט גֶעהַאט זִילְבֶּער אוּנ גָאלְד. שָׁאף אוּנ רִינְדֶער, קֶעמֶלֶען אֵייזְלֶען אוּנ פִיל גוּטֶעס , אָבֶּער דֶער מַאן אִיז גֶיוָועזֶען אַקַארְגֶער,. עֶר הָאט אַיין אָרֶעמַאן פֵיינְד גֶעהַאט , אַנוֹיט בֶּעדִירְפְטִיגֶען הָאט עֶר אַשְׁטִיקֶעל בְּרוֹיט נִיט גֶעוָואלְט גֶעבֶּען , רבי מאיר הָאט דֶערְפוּן גֶעהַאט גְרוֹיס פַארְדְרוּס אוּנ עֶר הָאט גֶעוָואלְט דָאס יהודה זַיין גוּטֶער פְרַיינְד זָאל וֶוערֶען פְרִימֶער צוּ גָאט אוּנ בֶּעסֶער צוּ לַייטֶען , אַמָאל הָאט זִיךְ רבי מאיר פַארְקְלֵיידֶעט , עֶר הָאט זִיךְ אָנְגֶעצוֹיגֶען אִין בֶּעטְלֶער קְלֵיידֶער, אוּנ עֶר אִיז אַרַיין גֶעגַאנְגֶען צוּ יהודה׳ן אִין שְׁטוּבּ , וִויא יהודה׳ס קִינְדֶער הָאבֶּען אִיהם גֶיזֶעהֶען הָאבֶּען זַייא אִיהם גֶירֶעכֶענְט וִויא אַגַנָּב , אִיז רבי מאיר אַנְטְלָאפֶען אוּנ הָאט זִיךְ בֶּעהַאלְטֶען אִין שְׁטַאל וואוּ דִיא פֶערְד שְׁטֵייעֶן , עֶר הָאט אָבּ-גֶעוַוארְט בִּיז יהודה מִיט זַיינֶע קִינְדֶער הַאבֶּען זִיךְ גֶיזֶעטְצְט עֶסֶען , אִיז רבי מאיר אַרַיין גֶעגַאנְגֶען אִין שְׁטוּבּ אוּנ עֶר הָאט זִיךְ גֶיזֶעצְט בַּייא דֶעם טִישׁ וואוּ זַייא זַיינֶען גֶיזֶעסֶען , יהודה׳ס קִינְדֶער הָאבֶּען אוֹיף אִיהם גֶעשְׁרִיעֶן , זַייא הָאבֶּען אִיהם גֶעוָואלְט אַרוֹיס טְרַייבֶּען , הָאט רבי מאיר צוּ זַייא גֶעזָאגְט ; אִיךְ וֶועל פוּן דַאנֶען נִיט אַרוֹיס גַיין בִּיז אִיךְ וֶועל עֶסֶען בַּייא אַייךְ אַשְׁטִיקֶעל בְּרוֹיט , דֶען אִיךְ בִּין זֵייעֶר שְׁטַארְק הוּנְגֶעריג , יהודה׳ס קִינְדֶער הָאבֶּען אוֹיף אִיהם זִיךְ דֶערְבַּארְעמְט זַייא הָאבֶּען אִיהם גֶיגֶעבֶּען עֶסֶען אוּנ טְרִינְקֶען , אַז רבי מאיר הָאט אָבְּגֶיגֶעסֶען . הָאט עֶר גֶינוּמֶען פוּן טִישׁ אַשְׁטִיק בְּרוֹיט אוּנ הָאט דָאס גֶעוִויזֶען יהודה׳ן אוּנ הָאט גֶעזָאגְט, אִיךְ

(ר״מ בעל הנס) בֵּיטֶע

בּיטע דיר דוא זָאלְסְט מִיר גֶעבֶּען דיא שְׁטִיק בְּרוֹיט אונ דָאס
וועט זַיין גערעכֶענט פַאר גָאטְט פאר אַנְרוֹיסע „צְדָקָה״, הָאט
יהודה צו אִיהם גֶעזָאגְט דיר אִיז נייגִיג וואס דוא הָאסְט גֶיגֶעסֶען,
גֶעטְרוּנְקֶען עֶס אִיז פוּן דיר אִיבֶּער גֶעבְּלִיבֶּען וואס דוא הָאסְט
שׁוֹין נִיט גֶעקָאנְט מֶעהר עֶסֶען, ווִילְסְט דוא נָאךְ מִיט גֶעהמֶען
בְּרוֹיט מִיט זִיךְ ?. רבי מאיר הָאט גיזֶעהֶען דָאס יהודה אִיז שְׁטַארְק
אִין כַּעַס גֶעוָוארֶען, הָאט עֶר פֶארְלָאשֶׁען דָאס לִיכְט, אַיידֶער
ווייא הָאבֶּען דיא לִיכְט אָנְגֶעצוּנְדֶען הָאט רבי מאיר אוֹיס גֶעטָאהן
זַיינֶע צוּ רִיסֶענֶע קְלַיידֶער, אַרָאבּ גֶענוּמֶען פוּן זִיךְ דיא מַאסְקֶע,
אונ ווייא הָאבֶּען דָאס לִיכְט אָנְגֶעצוּנְדֶען הָאבֶּען ווייא גִיזֶעהֶען דָאס
רבי מאיר זִיטְצְט בַּייא דָעם טִישׁ, ווייא הָאבֶּען זִיךְ שְׁטַארְק
פֶארְשֶׁעמְט, ווייא זַיינֶען אִיהם גֶעפָאלֶען צוּ דִיא פִּיס, גִיבֶּעטֶען
אִיהם עֶר זָאל אוֹיף ווייא נִיט אִין כַּעַס זַיין, אוּנ עֶר זָאל ווייא
מוֹחֵל זַיין, רבי מאיר הָאט צוּ ווייא גֶעזָאגְט: וואס פַאר נוּטְצֶען
וועט אִיהר הָאבֶּען וואס אִיךְ וועל אַייךְ מוֹחֵל זַיין, אַז גָאטְט אִיז
אַייךְ נִיט מוֹחֵל, דוא זָאלְסְט ווִיסֶען דָאס גָאט אִיז אוֹיף דיר שְׁטַארְק
אִין כַּעַס, עֶר וועט זִיךְ מִיט דיר קִירְצְלִיךְ אָבְּרֶעכֶענֶען, דוא
וועסְט אָהן אַצַייט שְׁטַארְבֶּען, ווייל דוא בִּיסְט קַארְג, דוא גִיבְּסְט
קַיינֶע צְדָקָה דַיינֶע אָרֶעמֶע בְּרִידֶער, גָאט הָאט דיר פִיל נוּטֶעס
גִיגֶעבֶּען אונ קֵיין אָרֶעמַאן הָאט דֶערְפוּן קֵיין טוֹבָה נִיט.

יהודה הָאט גִיהֶערְט דיא רייד פוּן רבי מאיר הָאט עֶר זִיךְ
שְׁטַארְק עֶרְשְׁרָאקֶען, עֶר הָאט תְּשׁוּבָה גֶעטָאהן, גִיבֶּעטֶען גָאטט
עֶר זָאל אִיהם מוֹחֵל זַיין, עֶר הָאט זִיךְ בֶּעשְׁלָאסֶען דָאס עֶר וועט
זַיין פַארְמֶעגֶען צוּ טְהֵיילֶען הֶעלְפְט וועט עֶר לָאזֶען פַאר זִיךְ אונ
הֶעלְפְט וועט עֶר אָבְּגֶעבֶּען אָרֶעמֶע לַייט, הָאט רבי מאיר פַאר
אִיהם גִיבֶּעטֶען גָאטְט עֶר זָאל אִיהם מוֹחֵל זַיין;

אִין יֶענֶער נַאכְט הָאט גָאטְט אָנְגֶעשִׁיקְט אוֹיף דָעם יהודה
אונ זַיינֶע קִינְדֶער בְּרֶענֶענְדֶע שְׁלַאנְגֶען ווייא צוּ בַּייסֶען אונ טֵייטֶען,

(ר״מ בעל תנם) תאס

האט זיך רבי מאיר גישטעלט צו ווישען די מענשען אונ די שלאנגען. ער האט מתפלל גיוועזן צו נאכט זייגען זייא געבעטעט געוואָרען פון טויט.

זייא האבען ניהערט אשטימע פון הימעל; אויבען בעשטימט מען שלעכטעס, אונ אונטען איז מען מבטל דאס היסט: נאט איז נור אויף איין מענשען שלעכטעס, קומט איין צדיק אונ באטעוועט דעם מענשען פון אונגליק.

פון יענער צייט אן איז יהודה מיט זיינע קינדער געוואָרען פרומע מענשען, זייא האבען פיל צדקה גיגעבען אונ זייא האבען גלויבט נאט פאר די נסים וואס ער האט זייא געציינט דורך רבי מאיר בעל הנס, ניצול צוא ווערען פון די ברענענדיגע שלאנגען.

יד.

רבי מאיר האט אלע מאל גיגעבען כבוד די מענשען וואס לערנען תורה, ער פלעגט זאגען ווען אנעטצענדיגער לערינט תורה איז ער וויא א כהן גדול, ער האט געהאט אגוטען פריינד איין פילוסוף אהיידע, ער האט איהם גליבט אונ געשעצט וויא איין איינענעם ברודער.

רבי מאיר איז גיוועזן פריינדליך מיט יעדען מענשען, ער האט ליב געהאט מענשען זאלען לעבען פרידליך, ער האט זיינע תלמידים גילערינט אונ גזאגט דאס וואו מענשען לעבען פרידליך זיינען זייא גליקליך: דער שלום איז די מחייערסטע זאך. ער פלעגט זיינע תלמידים ערציילען דאס אהרן הכהן האט פיל געטאהן צו ליב צו מאכען שלום ביי מענשען זייא זאלען לעבין פרידליך אונ דורך דעם האבען פיל מענשען אויפגעהערט צוא זינדיגען:

(ר"מ בעל הנס) ווייל

ווייל אהרן הכהן האט אזוי געטאהן ; ווען ער האט אויף דער גאס געטראפען איין זינדיגען מענשען אשלעכטען , אפארברעכער פלעגט איהם אהרן פריינדליך געריסען . געוועהנליך איז דאס גיוועזן בייא דעם פארברעכער אגרויסער כבוד וואס אהרן הכהן געריסט איהם פריינדליך , נאכדעם אז ער האט געוואלט טאהן אזינדע , האט ער בייא זיך געטראכט ווען אהרן וועט דאס הערען , וועט ער מיר נאך אמאל ניט וועלען פריינדליך געריסען , דער פאר האט זיך דער מענש אב געהאלטען פון זינדיגען , אויך האט אהרן הכהן צוא ליב שלום געטאהן אלערלייא מיטלען , ווען ער האט גיזעהען צווייא מענשען צאנקען זיך איז ער נאכדעם אוועק געגאנגען צו איינעם פון זייא אונ האט איהם געזאגט : איך האב מיט מיינע אויגען גיזעהען ווייא יענער האט חרטה פאר וואס ער האט דיך באליידיגט , ער האט פון זיך זיינע האאר פון קאפף געריסען פאר וואס ער האט זיך מיט דיר געצאנקט , ער וויל זיין מיט דיר גוטע פריינד , אהרן האט מיט יענעם אזוי לאנג גערעדט ביז יענער האט מוחל גיוועזן דעם מענשען וואס האט איהם באליידיגט , אונ אזויא האט אהרן געטאהן נאכדעם מיט דעם צווייטען .

אונ נאכהער אז דיא צווייא מענשען וואס האבען זיך געצאנקט , האבען זיך געטראפען , פלעגען זייא זיך קושען אונ זייא זיינען געווארען גוטע פריינד ווייא אמאל .

רבי מאיר פלעגט ווייזען זיינע תלמידים אז ער טהוט אויך ווייא אהרן הכהן , ער מאכט אויך שלום צו ווישען מענשען וואס צאנקען זיך .

רבי מאיר איז אמאל געקומען אין איין ארט האט ער גיזעהען ווייא צווייא מענטשען צאנקען זיך , איז ער צוא זייא געקומען אונ ער האט בייא זייא געמאכט שלום , נאכדעם האט זיך רבי מאיר דערוואוסט דאס דיא צווייא מענשען זיינען

(ר"מ בעל הנס) נאהענטע

נאָהענטע שְׁכֵנִים, זייא וואָהנען נאָהענט איינער פון אַנדערען, אָבער זייא זיינען זיך גרויסע פיינדע, שטענדיג איז בייא זייא גרויסע מַחְלוֹקֶת, דאס הויפּט עֶרֶב שַׁבָּת אונ דעם גאנצען טאָג שַׁבָּת הערען זייא ניט אויף זיך צו צאנקען, איז רבי מאיר דאָרט געבּליבען דרייא שַׁבָּתִים, אונ ער האט זייא ניט געלאָזען זיך צאנקען, ער האט מיט זייא גערעדט קלוגע רייד ביז ער האט זייא געמאכט אַשָׁלוֹם אויף אַלע מאָל, זייא זיינען געוואָרען די בעסטע גוטע פריינד. דענסטמאָל האט דער שׂטן געקלאָגט אונ האט אַזוֹיא געזאָגט: וויא איז מיר, רבי מאיר האט מיך אַרויס געטריבען פון דעם אָרט וואס איך האב געהאט פערנעמען.

—⁂—

דער געטרייער שׁוֹמֵר.

א מַעֲשֶׂה נוֹרָא וואס האט געטראָפען בייא דעם קֶבֶר פון געמליבען תַּנָא ר"י הַסַנְדְלָר.

בייא דעם קֶבֶר פון דעם תַּנָא ר"י הסנדלר איז פאראן איין קליינער הייל, דאס איז אין אַפעלד וואס געהערט צוא איינעם וואס ער איז ניט אַיוּד, דער ווירטה פון פעלד האט דעם גאנצען טאָג געפיטערט זיינע שאָף אויף דעם פעלד, אונ פאר נאכט פלעגט ער די שאָף צריין טרייבען אין הייל אונ בייא דעם איינגאנג פון הייל האט ער געשטעלט זיינעם אַדינער ער זאל דאָרט די גאנצע נאכט שטיין אונ היטען די שאָף, אַמאָל איז דער ווירטה געקומען דאס מאָרגענס בייא דעם הייל האט ער געפונען די שאָף שטייען בייא דער הייל אונ זיין דינער איז ניטא דאָרטען, איז ער שטארק אין כעס געוואָרען אויף איהם,

(ר"ם בעל הנס)

אין אנייל'ע ארום איז דער דינער געקומען צוא דיא שאף , ער זעהעט וויא זיין בעל הבית שטייט ביא דיא שאף אונ איז זייער אין כעס , ער האט אויף איהם געשריען ווארום האסט דוא געלאזען דיא שאף אליין . נוען עס וואלט פון זיא איינער געפעהלט וואלט איך דיר אויף שטיקער צוריסען .

— האט קיין מורה ניט — האט דער דינער געזאגט — איך האב דיא שאף געלאזען ביא איין געטרייען שומר ער היט זיא , פון איהם קען מען ניט נאנבענען .

— וואו איז דיין געטרייער שומר ? — האט דער ווירטה געפרעגט — איך האב דאך דא קיינעם ניט געפונען , דעם געטרייען שומר האט דער דינער גיענטפערט — איז שווער צו זעהען , ווייל דאס איז דער צדיק וואס ליגט באגראבען ביא דעם הייל .

אזויא ? — האט דער ווירטה געשריען דוא לאכסט נאר פון מיר ? ביידענדיג האט ער דעם דינער שטארק געשלאגען — אונ ער האט געפלוכט דעם צדיק אונ ער האט איהם שטארק מבייש געוועזן : ער האט נאך געהאלטען אין פלוכען דעם צדיק האט נאטש אבער אומגעדרייט זיין מויל פון הינטען ער האט ניט געקאנט מעהר ריידען אונ שטיין ער איז געפאלען אויף דער ערד אונ ער האט ניט געקאנט אויף שטיין ,

וויא דער דינער האט דאס גיזעהען , איז ער געלאפען מיט גרויס שרעק זייער שנעל אנזאגען אין דארף , דיא אלע דארפס לייט האבען זיך פערזאמעלט אין פעלד זעהען דעם וואונדער , זייא האבען מקריב געוועזן אשאף פאר אקרבן לכבוד דעם צדיק , איז ער געזונד געווארען , ער האט פון דענסטמאל

(ר"ם בעל הנס) אין

אָן גיגָעבֶּען דֶעם צַדִיק גְרוֹיס כָּבוֹד, עֶר הָאט אויף זַיין קֶבֶר אָן געצוואונדֶן אַלְאמְפּ מִיט זַיינֶע בּוֹימְעל.

בַּייא נאכְט אִיז עֶר אַרַיין אִין שְׁטִיבֶּעל אויף דֶעם קֶבֶר זֶעהֶען אויבּ דֶער לָאמְפּ בְּרֶענְט; הָאט עֶר גֶעפוּנֶען דָארְטֶען פִינְסְטֶער ווייל דיא בּוֹימְאֵייל הָאט אַחַיָה אוֹיס גֶעלֶעקְט הָאט עֶר גֶעזָאגְט צוּ דֶעם צַדִיק; וָוארוּם לָאזְט דוּא דיא חַיָה אוֹיס טְרִינְקֶען דיא בּוֹימְאֵייל? אויף מָארְגֶען הָאט עֶר אַרַיין גֶעגָאסֶען פְרִישֶׁע בּוֹימְאֵייל, בַּייא נאכְט אִיז עֶר גֶעגַאנְגֶען זֶעהֶען אויבּ דֶער לָאמְפּ בְּרֶענְט, הָאט עֶר דָארְט גֶעפוּנֶען אַחַיָה שְׁטֵייט בַּייא דיא בּוֹימְאֵייל דיא מוֹיל קָאן זִיא נִיט עֶפֶענֶען אוּנ קֶען נִיט אַװֶעק גֵיין פוּן אָרְט, הָאט עֶר אִיהר גֶעהַארְגֶעט.

פוּן דֶענְסְטְמָאל אָהן הָאט עֶר גֶעגְלוֹיבְּט דָאס דֶער צַדִיק אִיז אַהֵיילִיגֶער מַאן, אוּנ אַנְגֶעטְרֵייעֶר שׁוֹמֵר, דֶער פַאר הָאט עֶר אַלֶע זַאכֶען זַיינֶע דָארְטֶען אִין הֵייל בֶּעהַאלְטֶען, אִיז עֶר גִיוֶועזֶען זִיכֶער דָאס פוּן דָארְטֶען וֶועט קֵיינֶער נִיט קָאנֶען אַרוֹיס נאנְבֶּענֶען.

אֵיין מָאל הָאט עֶר פוּן זַיין פֶעלְד אָבּ גֶעשְׁנִיטֶען טאַבַּאק אוּנ עֶר הָאט זִייא בֶּעהַאלְטֶען אִין הֵייל אוּנ עֶר הָאט גֶעבֶּעטֶען דֶעם צַדִיק דָאס עֶר זָאל דיא טאַבַּאק הִיטֶען פוּן גַנָבִים.

בַּייא דֶער נאכְט זַיינֶען גֶעקוּמֶען דְרַייא גַנָבִים אוּנ הָאבֶּען דיא טַאבַּאק אַרַיינְגֶעפַּאקְט אִין זֶעק אוּנ זַייא הָאבֶּען גֶעוָואלְט אַנְטְלוֹיפֶען, אָבֶּער זַייא הָאבֶּען נִיט גֶעקָאנְט זִיךְ רִיהְרֶען פוּן אָרְט, זַייא הָאבֶּען בַּאלְד פַאר שְׁטַאנֶען אַז דֶער צַדִיק אִיז אַיין

(ר״מ בעל הנס) נעטרייער

גְעטְרייַער שׁוֹמר הָאבְּען זייא דיא טאַבַּאק אַװעק גְעלײנְט ☜ ריק אוֹיף אַיין אָרְט צְװייא גַנָבִים זײנֶען אַנְטְלָאפֶען , אָבֶּער דער דְרִיטֶער הָאט ניט גְעקָאנְט אַנְטְלױפֶען , ער הָאט דַארְפֶען גְעמוּזְט בְּלייבֶּען אַגַאנְצֶע נַאכְט •

אוֹיף מָארְגֶען פְּרִיה אִיז גְעקוּמֶען דֶער װירְטְה אוּנ ער הָאט גְעפוּנֶען דֶעם גַנָב ער שְׁטָעהט אוּנ קָאן זִיךְ נִיט רִיהְרֶען פוּן אָרְט , דֶער גַנָב הָאט װײנֶענְדִיג אִיהם עֶרְצֵיילְט דִיא גַאנְצֶע מַעֲשֶׂה , װִיא אַזוֹי עֶר מִיט נָאךְ צְװייא גַנָבִים , זײנֶען גְעקוּמֶען גַאנְבֶענֶען דִיא טַאבַּאק אוּנ אַז מִיר אַלֶע דְרייא הָאבֶּען גִיזֶעהֶען דָאס מִיר קָאנֶען נִיט גֵיין פוּן אָרְט הָאבֶּען מִיר דִיא טַאבַּאק אַוֶועק גְעלֵייגְט אוֹיף אֵיין אָרְט , יֶענֶע צְװייא זײנֶען אַנְטְלָאפֶען אוּנ אִיךְ קָאן נִיט גֵיין פוּן אָרְט • פְרֶעג אִיךְ דִיר מִיט װָאס הָאב אִיךְ גֶעזִינְדִיגְט מֶעהר װִיא יֶענֶע צְװייא ?

דֶער װִירְטְה הָאט גְעלָאכְט • ער הָאט צוּא אִיהם גְעזָאגְט : גְעוִויס הָאסְט דוּא אַבִּיסְעל טַאבַּאק אַריין גְעלֵייגְט אִין דַיין טַאשֶׁע ;

ער הָאט גְעזוּכְט אִין זַיין טַאשֶׁע אוּנ ער הָאט גְעפוּנֶען אַבִּיסְעל טַאבַּאק הָאט ער דָאס אָב גִיגֶעבֶּען • אוּנ דַאן הָאט ער גְעקָאנְט אַװֶעק גֵיין , אוּנ גֵייעֶנְדִיג הָאט ער גְעזָאגְט ; דָאס אִיז אַיין גְעטְרייַער שׁוֹמר ! •

דֶער װִירְטְה הָאט נָאךְ מֶעהר גְעגֶעבֶּען כָּבוֹד דֶעם צַדִיק ,
(ר״מ בעל הנס)
ער

ער האט ערלויבט אלע יודען וואס ווילען מתפלל זיין אויף דעם קבר קענען זייא קומען אויף זיין פעלד, אונ דער צדיק איז געבליבען זיין געטרייער שומר ביז היינטיגען טאג.

דען דער ווירטה האט דאס געבאטען זיינע קינדער דאס זייא זאלען אהן זאגען ווייטערע קינדער אונ קינדס קינדער צוא געבען כבוד אויף עוויג דעם געטרייען שומר.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

ענדע

(ר״ם בעל ...)